

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitvlvm XIII. Literas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

CAPITVLVM XIII.

Literas.

PARAPHRASIS.

Guilielma mulier coram Episcopo Bituricensi postulabat separationem matrimonij, eò quod viro suo in gradu quarto, cõsanguinitatis iuncta esset, sed vir petebat ante omnia sibi Guilielmam restitui, quæ propriâ temeritate recesserat. Ex parte mulieris replicatum fuit, restitutionem negandam esse, tum propter periculum incestûs, si viro cohabitaret, tum propter probationes impedimenti, quas in continenti afferre vellet, sed & notam mariti sævitiam esse, qui restitutam sibi cruciatibus & mortis timore cogeret, ut ab accusando matrimonio abstereret, nihilominus Maritus persistit, in petenda restitutione, & ne aliter videlicet ad petitorium procederetur, ad sedem Apostolicam appellauit. Respondit Innocentius III. Doctores in hoc articulo non conuenire, nam alij aiunt restitutionem coniugis prius faciendam, quàm de valore matrimonij cognoscatur, moti autoritate *Lucij III. c. In conuersione. h. t.* Alij autem negant faciendam restitutionem, propter responsum *Clement. III. in c. 1. De Ord. Cognit.* Alij denique distinguunt, si obijciatur gradus consanguinitatis diuinâ lege obstat matrimonio; ita ut Papa dispensare non possit, tum restitutionem coniugis negandam esse, sed concedendam, si gradus lege tantum Ecclesiasticâ diuinat matrimonium: Papa autem nihil penitus præiudicare volens opinionibus his, id tantum admonet *c. 1. De Ord. Cognit. & c. Ex Conuersione*; contraria nõ esse, quia in illo agebatur iudicio tantum petitorio, in altero autem possessorio recuperandæ; Ipsemet verò Pontifex respondet, si ex una parte petita sit restitutio coniugis propriâ autoritate recedentis, ex altera verò opponatur consanguinitas præsertim indispensabilis, & probationes afferantur in continenti pa-

rata, tum restitutionem Coniugis faciendam esse ad cohabitationem, & officia coniugalia, exacto prius iuramento, quòd restitutio malitiosè non petatur; at verò quoad torum seu debiti redditionem, differri debere restitutionem ob periculum incestûs, præsertim si fama impedimentum coadiuet: quòd si probationes statim afferri non possint, sed dilatio longior petatur, cum hoc casu præsumptio sit contra eam, quæ sine iudicio Ecclesiæ à viro recessit, ad plenam restitutionem compelli debere, etiam per excommunicationem, quam mulier si impedimenti conscia sit, humiliter sustinere cogitur, & debiti redditionem negare, donec cognito errore, à censura absoluat. quòd si autem viri sævitia obijciatur, videndum esse, num sufficiente cautione periculum amoueri queat, & tum eâ exactâ restitutionem fieri debere; sin verò trepidanti mulieri non possit sufficienter provideri, tum non tantum marito restitui non debere, sed etiam ab ipso amoueri.

SUMMARIVM.

1. *Potest coniux allegando etiam propriam turpitudinem ad separationem matrimonij agere, si malâ fide hoc contraxit.*
2. *Coniux contra coniugem propriâ autoritate recedentem, & se separantem, potest agere ad restitutionem iudicio possessorio.*
3. *In peccati periculo probationes in continenti paratæ ad probandum proprietatis defectum admittuntur, antequam periculosa fiat talis restitutio.*
4. *Consentur autem probationes in continenti paratæ, si non longa petatur aut fiat dilatio, sed que sit pro qualitate cause breuis.*
5. *In dubio valoris matrimonij consummati, si statim expediri non possint probationes impedimenti dirimentis, compelli potest spoliatus ad reddendum debitum per censuram etiam Ecclesiasticam.*

NOta I. Coniux conscius impedimenti dirimentis, potest agere ad separationem matrimonij, & quidem etiam allegando

do propriam turpitudinem, si malâ fide matrimonium contraxit, quia agitur de peccato vitando.

2 Nota II. Non tantum si coniux eiectus sit à coniuge, agere potest ad sui restitutionem possessorio iudicio, sed etiam si coniux à coniuge recessit, aut se separavit. Addit glossa hinc verb. *Diuertit. Panorm. num. 9.* Si maritus repulit à se uxorem, sed postea facti pœnitens, eandem revocat, ipsa autem redire non vult, ex eo tempore maritum spoliatum censei, ut agere ipse possit possessorio recuperandæ. Similiter si uxor propriâ temeritate recessit à marito, postea verò pœnitens facti redire vult, sed non recipitur, ex eo tempore ipsa ut spoliata agere potest, teste *gl. in c. Significavit. 1. verb. Materiam. de divorcio. Panorm. in c. Ex conquest. h. t. n. 1. argum. l. Clam. 5. §. ult. ff. De acquir. possess.* Ratio est, quia nulla temeritas aut culpa obest iuri matrimoniali per se loquendo, nisi adulterium, sicut Christus significavit *Math. 5. & 19.* & explicavi *lib. 5. tr. 10. p. 3. c. 7. n. 7. & 10.* Addit *Panorm. hinc. n. 29.* quod hoc casu Coniux, v.g. Mulier renitens etiam capi, & ad domum Mariti reduci possit.

3 Nota III. Agenti possessorio recuperandæ, non obstat exceptio defectus proprietatis, tamen si probationes offerantur in continenti paratæ, præterquam si vertatur periculum peccati, ut in casu proposito, quando dicitur matrimonium esse irritum, tunc probationes statim afferendæ recipiuntur, antequam fiat restitutio ad torum coniugalem.

4 Quæres quando censei debent probationes statim paratæ. Resp. Si non longa dilatio petatur, sed consideratâ qualitate causæ intra paucos dies probatio sufficiens promittatur. *Argum. l. Ratum. 13. ff. De solutionibus* ubi dicitur, quod quamprimum cum spatio quodam temporis accipiendum esse secundum viri prudentis intellectum; & docet *Panorm. hinc n. 6.*

5 Nota IV. Si dubium oriatur de valore consummati matrimonij, & probationes impedimenti dirimentis afferri statim non pos-

sint, Ecclesia per censuram compellit conjugem ad debitum reddendum, sed Coniux si sciat impedimentum dirimens, potius excommunicationem secundum forum externum humiliter sustinere debet, quam ut in copulam fornicariam consentiat.

CAPITVLVM. XIV.

Ex parte.

PARAPHRASIS.

Martham adhuc impuberem Patruus suus Ciuis Senensis filio nondum septennium ætatis habenti desponsare voluit, eamque in domum eiusdem traduci curauit. Cum autem illa ad annos nubiles pervenisset, ratum habere noluit, quod à Patruo actum erat, petens ab Episcopo alteri nubendi licentiam, cum autem Episcopus partes citasset, ipsa Procuratorem misit, per quem petebat possessionem & alias res viro dotis nomine datas sibi restitui, sed pars aduersa restitutionem mulieris fieri sibi postulauit, asserens etiam, quod per procuratorem agere non posset, sed personaliter in iudicio stare deberet. Episcopus super hac causâ cõsuluit Innoc. III. qui respondit, nullum esse dubium quin mulier quamuis ætate minor, causam matrimonij per procuratorem agere possit, deinde partem alteram quæ mulieris restitutionem petit, super hoc audiendâ non esse, cum nullo juris aut possessionis commodo fuerit priuata, quâdoquidem per solam traductionem, quam nec antecesserunt, nec subsequuta sunt sponsalia, aut legitimus consensus, nullum inter eos obligationis vinculum contractum sit; quare mandat Papa, si ita se res habeat, ut causa, non obstantibus prædictis exceptionibus, appellatione remotâ definatur.

SUMMARIVM.

1. Ad matrimonium & sponsalia contrahenda requiritur proprius & liber contrahentium consensus.

2. Nota